

STRATEEGIA DIAGNOSTIKA RAPORT

RAHVAKULTUURI KESKUS

Sissejuhatus	1
Strateegiline juhtimine	2
Missioon, visioon, eesmärgid ja strateegiad	4
Ärimudel ja paiknemine väärtusahelas	7
Teenuste portfelli	9
Struktuur ja personal	15
Finantsseis ja võimekus tegutseda ilma riikliku toetuseta	16
Kliendikogemus	17
Kokkuvõte	18
Lisa 1: Intervjuude kokkuvõte	19
Lisa 2: Valdkonna põhinäitajad	21
Lisa 3: Täiendused raportile tagasisidestamise kohtumise järgselt	22

1. Sissejuhatus

Rahvakultuuri Keskuse strateegia diagnostika üldeesmärk on kaardistada organisatsiooni hetkeolukord ja tänane tegevus, et saada lähtepunkt edasiste strateegiliste otsuste tegemiseks, arendustegevuste kavandamiseks ja läbiviimiseks. Lisaks analüüsitakse organisatsiooni võimekust oma tegevusplaani elluviimisel ning tuuakse välja kitsaskohad, millele organisatsioon peab tulevikus tähelepanu pöörama.

Diagnostika läbiviimisel kasutati kõiki kättesaadavaid materjale, sh RKK kehtivat ja koostamisel olevat põhimäärust ja arengukava, tegevuskavasid ning teisi strateegiadokumente, diagnostikakohtumise tulemusi (26.11.2018) ning intervjuusid ja veebiküsitlust kliendikogemuse ja organisatsiooni kuvandi kaardistamiseks. Analüüsis on võetud aluseks PRIMEFACT Checklist meetod.

Raporti on koostanud Jorma Sarv (Creativity Lab OÜ). Kaasautorid on Kristiina Urb (EBS Advisory Services), Maris Ojamuru (Sustinere OÜ), Marko Siller (Sustinere OÜ) ja Katri Rohesalu (Sustinere OÜ). Raporti kvaliteedikontrolli teostamise eest vastutab projektijuhina vastavalt hankepakkumisele Kristiina Urb.

Diagnostika viidi läbi EASi poolt korraldatud riigihanke HNR 180288 "Strateegia diagnostika loomemajanduse valdkonna arenduskeskustele ja inkubaatoritele" raames. Hanke võitis EBS Advisory Services OÜ, Creativity Lab OÜ ja Sustinere OÜ ühispakkumine.

2. Strateegiline juhtimine

2.1. Hetkeolukord

Riigiasutus Rahvakultuuri Keskus (edaspidi RKK) on loodud aastal 1994. Viimased aastad on RKK olnud muudatuste keerises. Lahendusi on otsitud nii oma tegevust mõjutanud kitsaskohtadele kui ka paaril viimasel aastal arutelu oluliselt mõjutanud küsimusele, kas RKK asukoht peaks olema Tallinnast väljaspool. Tänapäevaks on langetatud otsus, et RKK kolib oma tegevuse Viljandisse ning praeguses asukohas Tallinnas kasutatakse edasi koolitusruume.

Asutuse esimene kogu tegevust hõlmav arengukava pärineb 2001. aastast. RKK oli üks esimese kultuuriasutusi, mis arengukava vormis juhtimisdokumente koostama ning kasutama asus. Esimesed strateegiadokumendid olid pigem kirjeldavad, oluline muudatus tehti praegu kehtiva arengukava (2015-2018) koostamisel. Kehtivas arengukavas on tõstetud ambitsiooni taset, selgemalt sõnastatud strateegilised eesmärgid ja prioriteedid ning nende täitmist mõõtvad indikaatorid. Tänapäevaks pole neli aastat tagasi seatud eesmärgid täies mahus täidetud, kuid suund kirjeldavalt tegevuste loendilt valitud prioriteetsete eesmärkide poole on õige ja seda tuleks ka edaspidi hoida. Raporti koostamise ajal jõudis asutuses lõpusirgele arengukava koostamine aastateks 2019-2023.

Lisaks arengukavale on uuendamisel ka RKK põhimäärus. Asutuse põhiülesannete loetellu lisandub kavandi järgi senisele kolmele ülesandele neljanda põhitegevusena täiendkoolituste korraldamine:

- osalemine kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise protsessis maakondlikul, üleriigilisel ja rahvusvahelisel tasandil;
- rahvakultuuri püsimisele, jätkusuutlikkusele ja arengule kaasaaitamine;
- vaimse kultuuripärandi väärtustamine ja elujõulisuse toetamine;
- täienduskoolituse korraldamine rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi valdkonnas.

Võrreldes uuendatud põhimääruse kavandit ning koostamisel olevat arengukava jääb silma, et teemad on esitatud erinevas järjekorras ning sõnastuses. Kuigi peamiste sihtide kirjeldus ei pea kahes dokumendis tingimata identne olema, tasuks praeguses olukorras, kus mõlemad paberid on korraga uuendamisel, sõnastada asutuse põhiülesanded ja eesmärgid sarnasel viisil.

RKK põhisuundade kavandamiseks, tegevuse korraldamiseks ja hindamiseks on loodud RKK nõukoda. Paraku pole nõukoda viimasel ajal aktiivselt koos käinud ning see on avaldanud oma mõju ka esimesena nimetatud põhiülesande täitmisele. Kuna RKK struktuuris pole eraldi üksust, mille ülesannete hulka kuulub laiemate kultuuripoliitiliste protsesside analüüsimine, on see ootuspäraselt asutuse juhtkonna ning nõukoda pädevus. Kultuuripoliitika kujundamise ja valdkonna ühe eestkõneleja rollis on RKK viimastel aastatel olnud pigem passiivne, eriti üleriigilisel või rahvusvahelisel tasandil. Seoses uue direktori ametisse asumisega on olemas valmidus nõukoda taas kokku kutsuda ja leida töövorm, mis lubab ka selle RKK põhiülesannet tulemuslikumalt täita.

Põhimääruses on eraldi lahti kirjutatud koolituste korraldamise, vaimse kultuuripärandi teemade haldamise, regionaalsete koostöövõrgustike toetamise ning toetusprogrammide korraldusega tegelevate osakondade peamised tegevused.

Põhimääruse kavandi järgi saab keskuse uueks nimeks Eesti Rahvakultuuri Keskus. Asutuse uue asukoha valik on muuhulgas seotud asjaoluga, et Viljandiga seotud tegevuste mõju rahvakultuuri valdkonnas toimuvale on märkimisväärne. Seni esines rahvakultuuri arendamisega seotud küsimustes aeg-ajalt

erimeelsusi, mis osalt lähtusid sellest, kuidas Tallinnas ja Viljandis teatud lähtekohti tõlgendati (näiteks tulid erinevad lähenemised esile kultuuripoliitika põhisuundade dokumendi Kultuur 2020 koostamisel). Tegutsemine Viljandis loob rohkem eeldusi selleks, et nüüdses olukorras, kus koostamisel on dokument Kultuur 2030, jõutakse ühtsemate seisukohtadeni. Dokumenti Kultuur 2030 panustamine on eraldi võtmetegevusena välja toodud ka RKK arengukavas 2019-2023.

RKK strateegilist rolli valdkonnale tuleb vaadelda ühisel pildil rahvakultuuri keskseltsidega. Üleriigilisi keskseltse tegutseb kuus: Eesti Kooriühing, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Eesti Harrastusteatri Liit, Eesti Folkloorinõukogu, Eesti Kultuuriseltside Ühendus. RKK peamine roll ja ülesanne on korraldada ühist infovahetust ja rahastamistegevusi. Soovitud nõrgem on olnud ühisosa tajumine vaimse kultuuripärandi hoidmisel, millega keskseltside tegevus samuti otseselt seostub. Selle ühisosa teadvustamiseks saab RKK tulevikus rohkem ära teha, näiteks mõjusama kommunikatsioonitegevuse kaudu.

2.2. Soovitused ja arendusettepanekud

- Jätkata asutuse arengukava kasutamist töödokumendina. Seejuures on soovitus võtta edaspidi aluseks rulluva koostamispehmõtte kasutamine, kus arengukavas tehakse vajalikud täpsustused iga arengukava perioodi aasta järel ning uuendatakse ühe aasta võrra arengukava perioodi. Sellisel viisil püsib asutusel pidevalt strateegilisel töölaual 3-5 aasta pikkune vaade olulisematest sihtidest;
- Kutsuda uuesti kokku RKK nõukoda eesmärgiga esindada RKK teadmist ja kogemust suuremaid protsesse käsitlevates kultuuripoliitilistes aruteludes ning tuua seeläbi valdkonna arvamus tugevamalt esile. Nõukojas tuleks kokku leppida selle töökord, roll RKK strateegia kujundamisel ning valdkonna esindamisel. Tähelepanu tasub pöörata RKK võimalustele statistika kogumiseks ning muul viisil valdkonnast tagasiside saamiseks, mis on oluline taustainfo kultuuripoliitiliste ettepanekute väljatöötamisel;
- Koostada eraldi töökava keskseltside kaasamiseks. Tegevuseks annab hea fooni kultuuripoliitika põhialuste dokumendi Kultuur 2030 koostamine, mis loob 2019. aasta kohtumistele konkreetse eesmärgi ning raamistiku. Lisaks kultuuripoliitika teemadele saab keskseltside ootusi ja koostöövõimalusi täpsustada ka RKK teiste tegevustega seoses (töös vaimse kultuuripärandiga, erinevate infopäevade korraldamisel, tagasiside kogumisel jne);

3. Missioon, visioon, eesmärgid ja strateegiad

3.1. Hetkeolukord

RKK missiooniks on luua tingimused eesti rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi elujõulisusele ja kestlikule arengule kogu selle mitmekesisuses. Missioon viitab selgelt püüdlusele olla avatud ja koostöövalmis kogu valdkonna ulatuses. Seda suurema kaaluga on varasemates punktides toodud ettepanekud RKK positsiooni strateegilisemaks kujundada ning kasutada tulemuslikumalt ära erinevaid koostööformaate nii valdkonnas kui ka laiemalt.

RKK visiooni kirjeldab uuendatud arengukava järgmiselt: Eesti inimesed tunnevad ja väärtustavad oma rahvakultuuri, vaimne kultuuripärand on elavas kasutuses. Elujõulise rahvakultuuri alustaladeks on tugevad kogukonnad, särasilsed ja professionaalsed eestvedajad ning rahvakultuurist huvitatud noorte pealekasv.

Suuremahulise valdkonna arenduskeskusele omaselt on visioon sõnastatud üldsõnaliselt. Visiooni põhiküsimuseks pole mitte see, mida uut ja senisest erinevat soovitakse tulevikus saavutada, vaid pigem ootus, et täna toimuvate protsessidega jõutakse järjest parema tasemeni. Võrreldes kehtiva arengukavaga on uuendatud dokumendis mõned väikesed rõhuasetuse muudatused, mis lubab eeldada, et ühiste sihtide valikud on organisatsioonis täiendavalt läbi arutatud.

RKK tegevus lähtub otseselt kultuuripoliitika põhialuste dokumendist Kultuur 2020. Dokumendi üldosa punktidest annab konkreetseima suunise regionaalsele kultuurikorraldusele viitav põhimõte:

- Riik võtab regionaalses kultuurikorralduses suuna ülesannete ja vastutuse selgemaks määratlemiseks koostöös kohalike omavalitsuste, omavalitsusliitude ning kolmanda sektori organisatsioonidega.

Eeskätt tähendab selle punkti RKK poolne sisustamine head kommunikatsiooni asutuse ning valdkonna vahel ning see ülesanne on ajakohane ka täna. Oma aktsendi annab siin kindlasti asutuse kolimine Tallinnast Viljandisse, mis lubab senisest aktiivsemalt kaasata Lõuna-Eestit. Seoseid dokumendis toodud rahvakultuuri valdkonna prioriteetide ja RKK tegevuse vahel kirjeldab allolev tabel.

Kultuur 2020 valdkondlik prioriteet	Tänane seos RKK-ga	Seotud RKK tegevusvaldkond
Eesti kultuuri tugevuseks on väärtuspõhisus, osaluskeskne tegevus, omanäolised kultuuriruumid ning nende eripärad, identiteedid ja inimesed, kes kannavad edasi paikkondlikke kombeid, murdekeelt ja elulaadi.	Otsene seos RKK põhieesmärkidega.	<ul style="list-style-type: none"> - kultuuriruumide programmide toetamine; - regionaalsete koostöövõrgustike arendamine; - rahvakultuurispetsialistide võrgustiku tegevus.
Rahvakultuur loob võimalused eri kultuurivaldkondade professionaalide	Otsene seos RKK põhieesmärkidega.	<ul style="list-style-type: none"> - RKK kooolitus- ja arendustegevused

järelkasvuks ja innustab inimesi aktiivselt kultuuris osalema.		
Vaimset kultuuripärandit väärtustatakse ja toetatakse, pärimuse kandjad ja kogukonnad on tunnustatud. Riik toetab süstemaatiliselt vaimse kultuuripärandi kogumist, säilitamist ja kättesaadavaks tegemist riigi kesksete mäluasutuste kaudu. Samuti toetab riik eesmärgipäraselt valdkondlikke tugistruktuure ja olulisemate sündmuste korraldajaid.	Otsene seos RKK põhieesmärkidega.	<ul style="list-style-type: none"> - vaimse kultuuripärandi uurimine, hoidmine ja tutvustamine; - pärandihoidjate ja -kandjate tunnustamine; - rahvakultuuri andmekogu haldamine; - valdkondliku statistika kogumine
Kooriliikumine ja rahvatants koos pillimänguga ühendab rahvakultuurivaldkonda muusika, sõnakunsti ja etendus Kunstidega. Laulu- ja tantsupidude traditsioon on suure kultuurilise ja majandusliku mõjuga, kohalike omavalitsuste ja riigi poolt koos kodanikeühendustega ning rahvamajade võrgustikuga toetatud ja hoitud protsess, mis tipneb regulaarselt paikkondlike ja üleriigiliste laulu- ja tantsupidudega.	Osaline kattuvus RKK põhieesmärkidega.	<ul style="list-style-type: none"> - mentorkoolituste ja koolitusprogrammide elluviimine; - rahvakultuurispetsialistide võrgustiku arendamine
Riik soodustab pärimuskultuuri innovaatilist sidumist loomemajanduse ja ettevõtlusega. Riik peab oluliseks pärimusel ning pärandtehnoloogial põhinevat loome- ja arendustegevust ning ettevõtlust. Rahvakultuurisündmused ja vaimse kultuuripärandi nähtused arendavad kultuuriturismi Eesti erinevais paigus ning elavdavad seeläbi kohalikku ettevõtlust.	Nõrk kattuvus RKK põhieesmärkidega.	<ul style="list-style-type: none"> - kaasa aitamine ettevõtluse ja loomemajanduse arendamisele rahvakultuuri valdkonnas.

Uuendatud RKK arengukavas on asutuse tegevus kirjeldatud nelja strateegilise eesmärgi kaudu:

- Eesti rahvakultuur ja vaimne kultuuripärand on elavas kasutuses, inimesed teavad, tunnevad ja väärtustavad oma kultuuripärandit.

- Rahvakultuurivaldkonnas on palju professionaalseid, motiveeritud ja särasilmseid eestvedajaid – juhendajaid, õpetajaid, kogukondade eestkõnelejaid – kes innustavad ja valmistavad ette järgmisi põlvkondi kultuuripärandikandjaid.
- Rahvakultuur on kultuuripoliitikas olulisel kohal, sh nii riiklikes kui ka kohaliku tasandi arengudokumentides, valdkonna seisukohad on ühiskonnas hästi esindatud.
- Rahvakultuuri toetusmeetmed loovad soodsad tingimused valdkonna igakülgeks arenguks.

Iga eesmärgi juures on lisaks toodud tegevused eesmärgi elluviimiseks ning kavandatavad tulemused aastaks 2023.

3.2. Soovitused ja arendusettepanekud

- Lisada arengukava 2019-2023 strateegiliste eesmärkide juurde rohkem konkreetseid mõõdikuid. Hetkel on kasutatud kirjeldusi nagu „palju eestvedajaid“ või „kaasaegne keskkond“. Selle kõrval oleks ruumi täpsemateks indikaatoriteks (võttes muuhulgas arvesse, et lähteandmeid pakub lisaks Statistikaametile ka RKK hallatav rahvakultuuri andmekogu). Valiku mõõdikuid saab üle võtta ka kehtivast arengukavast;
- Algatada RKK arengukava edasise täiendamise ja uuendamise protsessi raames foorum, mis toob kokku asutuse missiooni ja visiooni elluviimisega seotud otsesed ja kaudsed osapooled. Eestis ei ole täna ühendavat aruteluformaati, mis käsitleks rahvakultuuri valdkonna ees seisvaid üldiseid probleeme ja võimalikke lahendusi. 2019. aastal pakub foorumi ideele lisaväärtust kultuuripoliitika põhialuste uuendamine, samuti suvel toimuv laulu- ja tantsupidu. Foorumi peamisteks korralduspartneriteks võiksid olla rahvakultuuri keskseltsid, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA ning Kultuuriministeerium.

4. Ärimudel ja paiknemine väärtusahelas

4.1. Hetkeolukord

RKK täidab asutusena suures osas ülesandeid, mille sellisel kujul täitmisega ükski teine organisatsioon Eestis ei tegele. See tagab asutusele valdkonnas kindla positsiooni (RKK põhimääruses ja arengukavas toodud peamiste ülesannete kirjeldus on leitav raporti peatükkidest 2 ja 3). Samas ei saa väita, et RKK tegevuste mõju on valdkonnas tooniandva kaaluga ning hästi teadvustatud. Arenguruumi on nii RKK sisutegevuste kvaliteedid tõstmisel kui ka kommunikatsioonitegevustes, mille kaudu valdkond ning laiemalt kultuuriavalikkus RKK tegevustest kuuleb.

RKK teenuste juures on enim kattuvusi teiste organisatsioonide pakutavaga täienduskoolituse valdkonnas, kuid samas on RKK koolitused piisavalt spetsiifilised ning suunatud kindla valdkonna sihtrühmale (rahvakultuuri spetsialistid, kellele suunatud erialaseid koolitusi turg ei paku). Väheoluline pole ka see, et riigiasutusena pakub RKK koolitusteenuseid hinnaga, mis on võrreldes turuhinnaga märgatavalt soodsam, kuna valdkonnas maksevõimekus on tagasihoidlik. Samas on oluline märkida, et riigi sihtfinantseeringu roll on koolituste hinna kujunemisel väga väike (kaetakse koolitusosakonna personali- jmt tugikulud). Seega tuleb asutusel koolitusi pakkuda suures osas omavahendite ning erinevate projektitoetuste toel. Arvestades, et uuendatud RKK põhimäärusesse on kavas täiendkoolituste pakkumise ülesanne eraldi juurde lisada, tuleb selles küsimuses leida lahendus, kus sõnastatud ootuste ja asutusele eraldatud rahaliste vahendite vahel oleks kooskõla.

RKK pakutavate teenuste kirjeldamisel ja asutuse tegevust ettevõtluse või ärimudelite konteksti asetades tuleb silmas pidada, et mitmes tegevusvaldkonnas on RKK roll unikaalne ja lähtub riigi kohustustest vaimse kultuuripärandi hoidmisel ning Eesti rahvakultuuri üldisel edendamisel.

Rahvakultuuri valdkonna arendamise juures on oluline viidata kultuuripoliitika põhialuste dokumendi Kultuur 2020 põhiosas toodud põhimõttele, mille järgi on kultuuripoliitika tihedalt seotud erinevate poliitikavaldkondadega, sh regionaalpoliitikaga. Valdkonna ja ühtlasi RKK jaoks on väga oluline, et rahvakultuuri roll ning tegevuse mõjud (sh regioonide ja kogukondade arengule) oleksid lisaks kultuuristrateegiatele teadvustatud ka teistes kohaliku arengu valikukohti käsitlevates dokumentides. Mõningatel juhtudel on sellist ühisosa üldisemas vaates ka kirjeldatud¹, kuid näiteks Rahandusministeeriumi veebilehel olev strateegia lühitutvustuse sõnastus ei maini sõna „kultuur“ kordagi². Samas leitav regionaalarengu strateegia rakendusplaan aastateks 2018-2020 kajastab oma ligi 70 tegevuse juures kultuuriga seotud teemasid samuti väga tagasihoidlikus mahus. Küllap on see üks põhjus, miks pole tekkinud strateegilist seost RKK tegevuste ning regionaalpoliitiliste ootuste ja prioriteetide vahel. Positiivse näitena võib tuua mõned projektid koostöös LEADER meetmega, kuid kogukondade arendamise ning rahvakultuuri poolt pakutava koostöö saab olla märksa tihedam.

4.2. Soovitused ja arendusettepanekud

- Analüüsida koostöös peamiste koostööpartneritega võimalusi tuua RKK pakutav lisaväärtus selgemini esile. Üheks lahenduseks võib olla seotud veebilehtede analüüs ning omavaheline

¹ Vt nt https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumentid/eesti_regionaalarengu_strateegia_2014-2020.pdf

² <https://www.rahandusministeerium.ee/et/regionaalarengu-ja-poliitika>

sidumine. Näiteks valdkonna ühe suurima organisatsiooni Eesti Kooriühingu kodulehel on alamenüüs „Koolitused“ eraldi valik „Rahvakultuuri Keskuse koolitused“³, kuid lehe avamisel on tulemuseks tühi kuva. Enamikel juhtudel on keskseltside veebilehtedel rahvakultuuri mentorprogrammi tutvustuses küll viide RKK lehele, kuid lehtede võrdluses võiks info olla ühtlustatum. Ajakohast viidet hetkel RKK pakutavatele koolitustele pole ühegi keskseltsi veebikeskkonnas. Sobivatel juhtudel võib seos olla kahesuunaline. Näiteks Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu lehel⁴ on põhjalik ülevaade temaatilistest kursustest, mis võiks olla kajastatud ka RKK kanalites;

- Kui asutuse põhimääruses kajastub koolituste pakkumine ühe RKK peamise ülesandena, tuleb koostöös Kultuuriministeeriumiga leida jätkusuutlik koolituste korraldamise rahastamismudel. RKK võiks lisaks uues arengukavas välja pakutud aruteludele koostööpartneritega eelnevalt analüüsida asutuse sees tänaste koolitusprogrammide hinnastamise aluseid ning rentaablust, et pakkuda omalt poolt konkreetseid ja eelarveliselt jätkusuutlikke lahendusettepanekuid nii ministeeriumile kui ka peamiste sihtrühmade esindajatele;
- Analüüsida võimalusi regulaarseteks koostööformaatideks kohaliku elu edendajate, omavalitsusliitude ning kohalikke toetusprogramme haldavate organisatsioonidega. Eesmärgiks peaks olema see, et RKK suudab oma tegevuste ja teenustega pakkuda mitmekesist sisendit regionaalset arengut käsitlevatesse strateegiatesse ja tegevuskavadesse.

³ <http://www.kooriyhing.ee/est/1929/rahvakultuuri-keskuse-koolitused>

⁴ <https://folkart.ee/koolitus/kursused/>

5. Teenuste portfelli

5.1. Hetkeolukord

RKK tegevustest vastab kõige enam teenuste osutamise mudelile täienduskoolituste korraldamine. Teatud määral võib teenusena kirjeldada ka toetusprogrammide haldamisel valdkonnale pakutavat tuge ning info vahendamist (sh andmekoguga seotud tegevused).

1. Täiendkoolituste korraldamine

RKK korraldab täiskasvanutele suunatud täienduskoolitust rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi valdkonnas. Asutuse kodulehel on toodud 9 koolitusvaldkonda, mille all omakorda valik erinevaid kursuseid. Eelmisel aastal oli kümnenda teemana valikus ka eesti keele õppimise võimalus (EL poolt toetatav tasuta keeleõpe vähemusrahvaste kultuuriseltside vähese riigikeele oskusega liikmetele).

Tegevused toimuvad erinevas vormis – koolituste, infopäevade, seminaride, nõustamiste ning mentorprogrammidenä. Ühes aastas pakutakse koolitusi ca 50 grupile, mis teeb osalejate arvaks ca 1000 inimest. Suurest mahust hoolimata on koolitustegevused suure rahalise surve all, sest korraldamist rahastatakse omatuludest ja projektitoetustest. Ühe aasta koolituseelarve on suurusjärgus 45 000 eurot. Osalejatele on koolituste maksumus võrreldes turupõhise hinnaga soodne, kuid arvestada tuleb seda, et sihtrühma asutuste koolituseelarved on pigem madalad (keskmiselt kaetakse osalemistasudega 25% koolituse kuludest).

Pakutavad teemad ja kursused 2018

Teema	Pakkumine 2018	Maht	Osalemistasu
I Kultuurikorraldus ja kultuuripoliitika	Sündmuse turundus ja reklaamimine Kommunikatsioon ja suhtlemine meediaga Kultuurikorraldaja täienduskursus 2017-2018 Tegevuste planeerimine ja kultuuriprojekti kavandamine Kultuuripoliitika infopäevad (3)	16 ak/h 12 ak/h 80 ak/h 34 ak/h 6 h	10 eurot 100 eurot 150 eurot tasuta* tasuta
II Vaimne kultuuripärand	Euroopa ja Eesti vaimse kultuuripärandi päev (4) Kuidas mõtestada ja uurida vaimset pärandit? Vaimne pärand meie ümber – kuidas seda märgata ja hoida?	1 päev 4 päeva 1 päev	- 40 eurot -

III Jutukool	Suveseminarid „Marjakobarast Unenäorongini“ Kursus „Rätinukumäng“	24 ak/h 16 ak/h	10-54 eurot kokkuleppel
IV Käsitöö	Mardimaskide valmistamise töötuba Rahvarõivaste valmistajate kool 2017-2018	4 ak/h 284 ak/h	20 eurot 800 eurot
V Rahvatants	Õppepäevad laste- ja noorte tantsuringide juhendajatele Seminar tantsurühmade juhendajatele (2) Algaja tantsujuhi koolitus Rahvatantsujuhtide kool Rahvatantsujuhtide kooli täienduskoolitus Rahvatantsujuhtide suvekursus	15 ak/h 7 h - 592 ak/h 120 ak/h 4 päeva	64 eurot tasuta - 660 eurot 290 eurot 130 eurot
VI Muusika	Koorijuhtide ja muusikaõpetajate kursus Karmoškakursus Väikekannel edasijõudnutele Muusikateraapilised elemendid ja võtted töös lasteaia ja algklasside lastega	6 päeva 20 ak/h 24 ak/h 7 ak/h	150 eurot - - 40 eurot
VII Muuseum	Kultuuripärandit tutvustavate sündmuste korraldamine väikemuuseumides 2018-2019	40 ak/h	-
VIII Teater	Teatri terminoloogia seminar	11 ak/h	24-34 eurot
IX Eestlaste mõtteilm (loengusari 2017-2018)	Loeng „Tabud Eesti kultuuriloos“ Loeng „Eesti rahva elulood“	3 ak/h 3 ak/h	- -

* kursuse läbiviimist toetavad EL Sotsiaalfond ja Eesti riik

2. Toetusprogrammide haldamine

RKK haldab kokku 14 valdkonnale suunatud toetusprogrammi. Vahendid programmide elluviimiseks tulevad Kultuuriministeeriumi eelarvest. RKK ülesandeks on toetuste vahendamine.

Programm	Eesmärk	Ligipääs	Eelarve (2018)
Folkloorifestivalide toetusprogramm 2015-2018	Toetada Eestis toimuvate folkloorifestivalide ja -sündmuste kaudu pärimuskultuuri viljelemist, aidates kaasa pärimuse säilimisele, hoidmisele ja edasi kandmisele.	Taotlusvoor	26 830
Kultuuriprogramm „Kihnu kultuuriruum 2015-2018“	Säilitada Kihnu ja Manija saarte kultuuriline ja keeleline eripära ning väärtustada mõlemaid saari kui elukeskkonda.	Taotlusvoor	83 703
Kultuuriprogramm „Saarte pärimuslik kultuurikeskkond 2015-2019“	Väärtustada ja taaselustada Eesti saartele ja eestirootsi aladele omast elulaadi, tavaid ja kombeid, oskusi ning keelelist eripära.	Taotlusvoor	76 156
Mulgimaa pärimuskultuuri programm 2018-2021	Väärtustada ja taaselustada Mulgimaale omast elulaadi, tavaid ja kombeid, oskusi ning keelelist eripära, mis on erinevatele inimrühmadele nende igapäevaelu ja identiteedi osana omased ja olulised.	Taotlusvoor	90 173
Peipsiveere kultuuriprogramm 2017-2020	Peipsiveersete rannakülade kultuuriruumi elujõulisuse hoidmine.	Taotlusvoor	46 657
Setomaa kultuuriprogramm 2014-2018	Hoida Setomaa kultuurilist ja keelelist eripära, elulaadi, tavaid, kombeid ning oskusi. Tugevdada seto keele ja pärimusliku kultuuri keskkonda, laiendada seto keele kasutusvaldkondi ja tugevdada kultuuriruumi kogukonda.	Taotlusvoor	141 820
Eesti vaimse kultuuripärandi nimistu sissekannete koostamise ja uuendamise toetus 2017-2019	Innustada kogukondi märkama oma vaimset pärandit, aidata kaasa vaimse pärandi väärtustamisele ja püsimisele elavas kasutuses ning mitmekesistada nimistut eri kogukondade sissekannetega.	Taotlusvoor	3000?

Vana-Võromaa pärimuskultuuri programm 2018-2021	Hoida Vana-Võromaa kultuurilist ja keelest eripära, elulaadi, tavasid ja kombeid ning oskusi, tugevdada võru keele ja pärimusliku kultuuri keskkonda, laiendada võru keele kasutusvaldkondi ja tugevdada kultuuriruumi kogukonda.	Taotlusvoor	81 343
Virumaa pärimuskultuuri programm 2015-2019	Väärtustada ja taaselustada Virumaa eri piirkondadele omast pärimuskultuuri ja pärimuslikku elulaadi, mis annab neile identiteedi ja järjepidevuse tunde ning edendab seeläbi kultuurilist mitmekesisust ja loometegevust.	Taotlusvoor	67 020
Rahvakultuuri maakondlik toetus	Rahvakultuuri püsimisele ja arengule kaasaaitamine läbi rahvakultuurile oluliste sündmuste ning tegevuste toetamise maakondades.	Taotlusvoor	63 912
Rahvakultuuri Keskseitside tegevustoetus	Keskseitside tegevuskava elluviimise toetamine.	Keskseitsid	206 179
Etenduskunstide regionaalse kättesaadavuse toetused „Teater maal“	Professionaalse teatrikunsti kättesaadavuse tõstmine Eesti maaregioonides.	Taotlusvoor	156 250
Programm „Eesti rahvarõivas 2017-2021“	Kihelkondlike rahvarõivaste internetipõhise andmekogu/veebiportaali loomine.	Piiratud sihtrühm	32 904
Rahvakultuuri mentorprogramm 2018-2022	Rahvakultuuri eri valdkondade elujõulisuse tagamine läbi õpetajate õpetamise.	Piiratud sihtrühm	70 865

Aastal 2018 lõppevad toetusprogrammid on uuendamisel, mis näitab et senist programmide mõju on hinnatud positiivseks ja riigil on soov tegevustega jätkata. Oluliseks edasiminekaks on taotluste esitamise ja menetluse viimine veebipõhiseks, see protsess on Kultuuriministeriumi toel tänaseks alanud. Lisaks toob uue ülesande endaga kaasa seni Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu toimunud kultuurivaldkonna toetuste edasine vahendamine RKK kaudu.

3. Valdkonnaga seotud teadlikkuse tõstmine ja teavitustegevused

RKK oluliseks funktsiooniks on valdkonda puudutava teabe kogumine, analüüsimine ja vahendamine.

Eraldi olulise tegevuse moodustab rahvakultuuri andmekogu haldamine. Hetkeseisuga andmekogu päringud RKK veebilehel kaudu ei tööta ning on põhjalikemaks täpsustusteks ajutiselt suletud (mahukam täpsustamisvajadus on tingitud haldusreformist, mille tulemusena on muutunud paljude organisatsioonide andmed). Uut avamise aega pole veebilehel täpsustatud.

RKK andmekogu kasutamisega seotud terviklike teenuseid väljaarendatud pole, näiteks ei ole keskseltside päringud hinnastatud. Samuti pole seni jõutud mobiilsete rakendusteni, mis tuginevad RKK andmebaasidele. Täiendavaid tegevuskulusid pole andmebaaside arendamiseks samuti kavandatud.

5.2. Soovitused ja arendusettepanekud

- Töötada läbi, ühtlustada ja uuendada pakutavate koolituste tutvustused RKK kodulehel. Täiendada RKK veebi viisil, kus koolituste info on esitatud ühtses vormis. Heaks aluseks on uuendatud arengukavas toodud koolituste sihtrühmade ülevaade, mille koostamisega on üks osa eeltööst tehtud. Sama loogika alusel tuleks uuendada ka veebis olevaid ülevaateid, et koolitustega tutvuvad inimesed saaksid parema ülevaate pakutavatest teemadest, kursuste mahtudest, koolitajatest, toimumiskohtadest, osalemistingimustest jmt;
- Korraldada koostöös keskseltside ja teiste partneritega ajurünnak eesmärgiga saada põhjalik ülevaade valdkonna ootustest koolituste pakkumisel ning teha ettepanekud võimalike koolituste läbiviijate ja programmide koostajate osas. Valdkonna keskse koolitajana on RKK-l märgatav varu oma positsiooni tugevdamisel;
- Juurutada koolituste tagasiside kogumise süsteem ning soovitusindeksi kasutamine. Uuendatud arengukavas viidatakse kvaliteedijuhtimise süsteemi väljatöötamisele, mille tulemusena on osalejate hinnang keskuse korraldatud koolitustele 80% maksimumhindest. See eesmärk haakub hästi soovitusindeksi loogikaga. Lähiaastate vaates võiks ambitsiooni nihutada 85% ehk soovitusindeksi järgi 8,5 punkti.
- Luua lisaks koolituste tagasiside süsteemile üldisem ja regulaarselt toimiv tagasisidestamise võimalus, mille kaudu peamised koostööpartnerid saavad edastada kommentaare ja arendusettepanekuid. Rahvakultuuri keskseltside jt suuremate katusorganisatsioonide puhul on võimalik infot koguda ka ühise aruteluplatvormi kaudu (vt soovitusi p. 2.2), kuid regionaalsetele ja väiksematele partneritele tuleks läheneda eraldi.
- Seada prioriteediks viia läbi veebipõhise taotluskeskkonna testperiood ja täismahus käivitamine. Veebi kaudu toimuv toetusprogrammidega seotud suhtlus muudab tegevuse oluliselt kasutajasõbralikumaks ning menetluse läbipaistvamaks.
- Lisada veebilehele andmekogude eeldatav avamise aeg. Hetkel puudub andmekogule ligipääs ning päringu tegijal pole infot, millal on võimalik teabele uuesti ligi pääseda.
- Analüüsida võimalusi andmekogu kasutajasõbralikumaks muutmiseks, sh mobiilirakenduse ja uute disainilahenduste väljaarendamine. Kaardistada võimalikud koostööpartnerid, kaasrahastajad ning teised huvitatud osapooled.

6. Struktuur ja personal

6.1. Hetkeolukord

RKK struktuur jaguneb administratsiooniks ja neljaks osakonnaks. Kokku töötab asutuses 13 inimest. Osakonnad on väikesed, eriti torkab see silma koolitusosakonnas, kus on 1,5 ametikohta. Rahvakultuuri valdkonna mahukuse juures on sellise ressursiga äärmiselt keeruline koolituste arendustööga tegeleda. Järgmisest aastast on kavas kaasata arendusjuht, kommunikatsioonijuht ja Tallinna linnas toimuva rahvakultuuri harrastamise koordineerimisega tegelev spetsialist, lisaks suurendatakse 0,5 ametikoha võrra koolitusosakonna mahtu. Arvestades RKK Viljandisse kolimisega tekkivat olukorda ja uuendatud arengukavas kirjeldatud ambitsiooni asutuse edasisel arendamisel on need täiendused hädavajalikud. Rääkides valdkonna professionaalsest arendamisest, kvaliteetsete teenuste pakkumisest ja lisaks eestkõneleja rolli täitmisest tuleb arvestada, et RKK tegevuses vajavad eeskätt täiendusi sellised ametikohad, kus tööturul konkureeritakse teiste eluvaldkondadega võrdsetel alustel (arendusteemad, kommunikatsioon).

Uuendatud arengukavas toodud üldistes tööpõhimõtetes seonduvad organisatsiooni kultuuri ja arendamisega eeskätt järgmised:

- professionaalsus ja eestvedamine – keskuse töötajad on nii rahvakultuuri valdkonna tundjad kui ka oma valdkonna eestkõnelejad. Osaleme koos partneritega aktiivselt valdkonna arendamisel, innustame ja inspireerime vaimset kultuuripärandit hoidma ja väärtustama;
- järjepidevus ja innovatsioon – keskuse töös on olulisel kohal nii traditsioonide ja järjepidevuse hoidmine kui ka uuenduslikkus ja loovate lahenduste leidmine valdkonna arenguks. Keskus on kaasaegne ja innovaatiline asutus, millel on ühtne ja üksteist toetav meeskond, kus igaüks tunnetab oma panust valdkonna arengusse.

RKK tegevusega tihedalt seotud rahvakultuurispetsialistide maakondlikku võrgustikku kuulub täiendavalt 15 inimest. Tegemist on ainulaadse võrgustikuga, mis esindab RKK tegevusi regioonides ning toob asutuse tegevused ja teenused lähemale ka Tallinnast eemal tegutsejatele. Selle kaudu on valdkonnas tegutseja jaoks tegemist olulise partneri ning kanaliga. Arvestades seda, et maavalitsuste kaotamisega kadus senine maakondlik kultuurijuhtimise funktsioon, on RKK võrgustiku roll veelgi tähtsustunud. Võrgustikku kuuluvate inimeste kaudu peab RKK poolt pakutav lisaväärtus jõudma valdkonna rohujuuresandini, mille tähtsust rahvakultuuri arendamisel on keeruline ülehinnata. Rahvakultuurispetsialistidel on oluline roll laulu- ja tantsupeo protsessi kuuluvate algatuste kohalikul ettevalmistamisel.

6.2. Soovitused ja arendusettepanekud

- Seoses kolimisega Viljandisse tasuks läbi uurida võimalused TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiaga, et juurutada sisse tudengite kaasamise ja praktikate süsteem. Kuigi esimeses faasis võtab tegevuse käivitamine arvestataval määral ajalist ressursi, toob süsteemi efektiivne toimimine tulevikus RKK personaliressurssidele märkimisväärset täiendust. Sarnaseid koostöömudeleid tuleks kaaluda ka teiste haridusasutustega (nt vaimse kultuuripärandi või laiemalt arendustegevuste valdkonnas);

- Kaaluda võiks lühiajaliste rotatsioonide katsetamist RKK ja teiste rahvakultuuri valdkonna organisatsioonide vahel. Inimeste ajutine liikumine erinevate töökohtade ning organisatsioonide vahel võiks kaasa aidata näiteks valdkonnale suunatud teenuste arendamisel.

7. Finantsseis ja võimekus tegutseda ilma riikliku toetuseta

7.1. Hetkeolukord

Kultuuriministeeriumi 2018. aasta eelarves on RKK kuludeks ja investeeringuteks kavandatud 1 928 952 eurot, millest ligi 573 000 eurot moodustasid personali ja majandamisega seotud kulud, lisaks ligi 156 000 eurot Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile minevaid vahendeid. Seega jäi sisutegevuste korraldamiseks vahendeid ca 1,2 mln euro ulatuses.

Omatulu teenitakse 2018. aastal 63 000 eurot, erinevate projektitoetustena saadud või kavandatud tulu on täiendavalt 43 521 eurot. Täiendavaid regulaarseid tuluallikaid pole. Vastavalt RKK ja keskseltside kokkuleppele keskseltsid Tallinnas asuvate RKK ruumide kasutamise eest renti tasuma ei pea. Suuremate rahastamismahtudega rahvusvahelistes projektides (nt Erasmus+) pole RKK seni osalenud. Loov Euroopa programmist riigiasutused toetust küsida ei saa.

7.2. Soovitused ja arendusettepanekud

- Analüüsida koostöös riigiga läbi RKK-le seotud ootuste ja rahastamise seosed. Asutusel on tänases muudatuste protsessis potentsiaali oma tegevuste mõju ja nähtavust tõsta, kuid see eeldab strateegilisemat seost asutuse tegevuse ning riigipoolse rahastamise vahel. Raporti varasemates soovitustes toodud ettepanekute elluviimiseks või kitsaskohtade leevendamiseks on tõenäoliselt vaja RKK töösse kaasata uusi töötajaid, oma valdkonna tugevaid eksperte. Ka erinevates võimalikku täiendavat tulu toovates projektides osalemiseks on vajalik kõrgel tasemel projektkirjutajate ja -juhtide olemasolu;
- Analüüsida läbi teenuste hinnastamise võimalikud vahemikud. Arvestades valdkonna suurust ja mitmekesisust võiks omatulu ambitsioon olla suurem. Läbi võiks kaaluda mõned uued teemad või koolituspaketid, mis on osaleja jaoks kõrgema hinnaga ning millel oleks positiivne mõju RKK iga-aastasele eelarvele. Olles valdkonnas keskne koolitaja, on siin kindlasti varu koolitusteenuste arenduse ja uuendatud pakkumise kaudu ka asutuse finantsolukorda parandada;
- Koostada töökava RKK ruumidega seotud teenuste pakkumiseks. Tänases olukorras oleks ootuspärane, et asutus suudab teenida omatulu ka Tallinnas ja Viljandis paiknevate ruumide väljarentimisega erinevateks koolitusteks või muudeks üritusteks.

8. Kliendikogemus

Veebiküsimustik saadeti 24 RKK liikme ja koostööpartneri e-mailile. Valimile saadeti lisaks esmasele kutsele osaleda diagnostika küsitluses ka meeldetuletus. Vastas küsimustikule 12 inimest. Vastamismääraks kujunes 50%. RKK edastatud kontaktide seast valiti välja juhuvaliku alusel intervjuude kandidaadid, läbi viidi 3 poolstruktureeritud intervjuud. Veebiküsimustik koosnes: (1) rahulolu küsimustest nii RKK tervikkogemuse kui ka teenuste, teeninduse, hinnataseme jm kohta; (2) kuvandi uurimiseks kasutati Aune Pasti välja töötatud Imagomeetri küsimustikku ja skaalat lisades küsimustikku kliendikesksuse mõõte. Kirjeldatud valimi moodustamise viis ning kasutatud meetodid andsid võimaluse saada pinnapealset tunnetust klientide ja liikmete arvamustest. Tulemusi ei saa laiendada kõikide liikmetele ja klientidele, kuivõrd valim oli arvestades diagnostika mahte liiga väike.

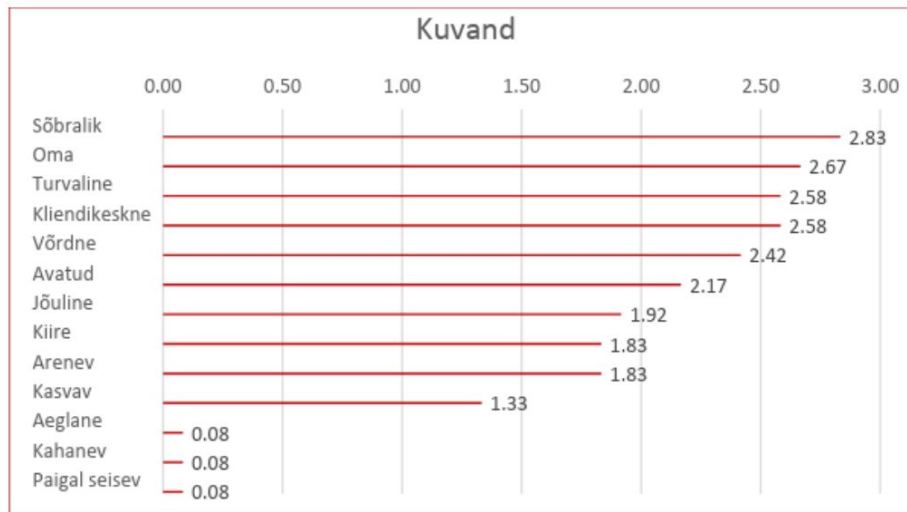
8.1. Hetkeolukord

Eesti Rahvakultuuri Keskuse klientide/partnerite hulgas läbiviidud küsitluse tulemusena võib öelda, et hinnang tervikkogemusele on hea ($M=4.33$; hinnanguskaala 1-5 palli). Erinevate kogemusosade hinnangutest hinnati „Väga heaks“ ning teistest kõrgemalt teenuste kvaliteeti ja teenindust (mõlema tulemuseks kujunes $M=4.58$). Rahulolu kommunikatsiooniga sai võrreldes teiste aspektidega madalaima tulemuse ($M= 4.08$). Kõikide hinnatud aspektide keskmised jäid vahemikku 4.08 ja 4.58, mis peegeldab ühtlaselt head tulemust. Vastajate vaates hinnangud on üsna ühtlased. See näitab, et kogemused Rahvakultuuri Keskusega on ühtlaselt head ja positiivsed kogemused.

Rahvakultuuri Keskuse tugevustena toodi välja kõige enam eeldefineeritud tugevust: „Oma ala eksperdid, kes meelsasti oma teadmisi jagavad“ (11 vastajat 12st valisid selle tugevuse). Enim valitud tugevus haakub ka intervjuudes välja toodud ootusega olla valdkonna „kõneisikuks“ ning aidata teistel instantsidel olla kursis erinevate gruppide fookuse, tegevuse ning professionaalsusega. (vt. Intervjuude kokkuvõtte). Antud võimalik tegevus vajab läbikaalumist koos erinevate huvigruppidega ning tasakaalus lähenemist. Küsimuseks kujuneb, keda ja mil määral peaks RKK esile tõstma või kelle hääletoruks olema.

Rahvakultuuri Keskuse nõrkuste osas ei kujunenud välja ühte enimvalitud nõrkust (6 vastajat 12st valisid valiku „Nõrkused puuduvad“). Lisati : uus asukoht; maine langus seoses kolimisega / toetusprogrammide blankettide ebamugavus / toetusprogrammide info jagamise ebaühtlus; väljaannete uued trükid võiks kiiremini ilmuda, varasemalt selle all toimunud rahvakultuuritöötajate nimekiri/tutvustus oli kaua puudulik/täiendamata ja ei ole uuenenud (liiga kaua arenduses).

Uurides kuvandi kohta esinesid kõige tugevamalt Rahvakultuuri Keskuse kohaselt järgmised tunnused: „Sõbralik“ (3 palli skaalal $M=2.83$), „Oma“ (3 palli skaalal $M=2.67$), „Turvaline“ (3 palli skaalal $M=2.58$) ja „Kliendikeskne“ (3 palli skaalal $M=2.58$). Kuvanditunnetus vastajate seas on ühtlaselt positiivne. Kuvandit iseloomustavade sõnade esikümnes esinesid vaid positiivsed omadussõnad. Hinnates erinevate kuvandikirjelduste tugevust jäid hinnangute tulemused 0.33 ja 2.83 vahele (3 palli skaalal) kusjuures nagu märgitud, on kuvandikirjeldustes ülekaalus positiivsed sõnad. Intervjuudes nimetati täiendavalt Rahvakultuuri Keskust „koduseks“.

Rahvakultuuri Keskus saab oma ülesannetega vastanute meelest hakkama heal tasemel (M=4.33; 5 pallisel skaalal).

8.2. Soovitused ja arendusettepanekud

Kliendikogemuse diagnostika läbiviimise käigus koondatud soovitused ja arendusettepanekud veebilehe kommunikatsiooni tõhustamiseks:

- Hinnang teenuste valikule sai tulemuseks M=4.42, mis on hea tulemus. Intervjuudest selgus mitmeid võimalusi ja ootusi koolituste ja teenuste osas. Ühel intervjuueeritaval oli informatsioon, et on läbi viidud kunagi ka koolitusootuste uuring. Kindlasti tasub kaaluda ootuseid, mida kontaktid on edastanud. Hea on vajadusel teha täiendav „vajaduse uuring“ ning kaasata neid, kel konkreetne vajadus on koolituse sisendi koostamisse.
- Rahvakultuuri Keskuse koduleht on väga informatiivne ja mahukas. Koduleht sisaldab informatsiooni nii koolituste kui ka toetusprogrammide kohta kui ka pakub laia ülevaadet Rahvakultuuri tegemiste, esinduste ja partnerite kohta. Esmapilgul on kodulehel raske orienteeruda, kuna lehel alajaotused on mahukad ja nendes navigeerimine võtab veidi kohanemise aega. Samuti on osad alajaotused kattuvad (nt. uudised). Võiks siin kaaluda struktuuri üle vaatamist ja võimalusel mahu õhendamist.
- Rahvakultuuri Keskuse kommunikatsioonikanalid on hästi toimivad. Võiks siiski välja tuua organisatsiooni enda suurema esile tõstmise, tuua välja senisest selgemalt organisatsiooni mõju ja tulemuste kajastamise (nt. aastaaruannete näol). Samuti võiks kaaluda rohkem organisatsiooni näo isikustamist (nt. tuua meeskond piltidena esile).

9. Kokkuvõte

RKK on pärast mitmeid aastaid kestnud teatava ebakindluse ja muudatuste perioodi jõudmas faasi, kus tegevusi alustatakse uues asukohas ning loodetavasti ka uue hooga. Rahvakultuuri valdkonna jaoks on järgmisel aastal ees tõeline suursündmus, kui seoses 150. aastapäevaga tähistatakse laulu- ja tantsupidu tavapärasest veelgi esinduslikumalt. Samuti järgmisel aastal algav kultuuripoliitika põhialuste uuendamise protsess loob järgmised võimalused valdkonna mõju ja tähtsuse mõtestamiseks ning seotud ettepanekute tegemiseks. RKK omab toimuva foonil võimalust enda tegevused ja pakutav lisaväärtus senisest enam nii valdkonna kui ka kultuuriavalikkuse jaoks esile tuua.

Soovitud tulemuste eelduseks on mitmed olulised muudatused. Näiteks on oluline viia koostöö rahvakultuuri keskseltside ja teiste võtmepartneritega uuele tasemele. Hiljuti saadud positiivne tagasiside RKK tööle loob sihile hea aluspõhja, kuid hästi toimiva ja tulemusliku koostööformaadini on veel üksjagu maad. Loodetavasti toetab RKK püüdlusi ka uuesti tööd alustav asutuse nõukoda ning selles on valmis osalema mitmed ühiskonna ja kultuurielu arvamusliidrid.

Pakutavate koolituste sisule ja vormile seatud kvaliteedieesmärgid on kõrged. Arvestades asutuse kolimist Tallinnast eemale, lisandub uusi teenuste korralduse ja kommunikatsiooniga seotud väljakutseid. Üheks võimalikuks lahenduseks on veebi korrastamine ning ka teiste suhtluskanalite ja teavitustegevuste tulemuslikkuse ülehindamine.

RKK veebikeskkonna arendamisega on seotud ka kvaliteedihüpe toetusprogrammide haldamisel, sest veebipõhine taotluskeskkond on tänaseks pigem kohustus kui võimalus. Andmekogu arendamisel on järgmiseks ootuseks liikumine veebist rakendusteni, et teave oleks tänapäevaste standardite kohaselt kättesaadav.

Kõikide toodud näidete ühisosa on muudatuste juhtimine. Kui asukoha ja strateegiliste ootuste debatt on peetud, siis organisatsiooni sees tekib uusi olukordi lähiajal ilmselt pigem juurde. See eeldab asutuse juhtkonnalt oskuslikku inimeste juhtimist ning usaldusliku töö-õhkkonna hoidmist.

Loodetavasti on peamised seesmised takistused nende muudatuste elluviimiseks tänaseks möödanik ning koostöös riigi, kohalike omavalitsuste ja võtmepartneritega suudab RKK 2023. aastaks seatud kõrgetele sihtidele järjest lähemale liikuda.

10. Lisa 1: Intervjuude kokkuvõte

1. Kokkupuutepunktid:

- Koolitused
- Toetusprogrammid
- Koostööpartner

2. Koostöö:

- Väga meeldiv suhtlus.
- Argumenteeritud kommunikatsioon.
- Igakülgne abi.
- Tihe ja viljakas koostöö.
- Meil on hea ja toimiv suhe.

3. Protsessid:

- Aastaid olid taotlusblanketid sellised, mis nõudsid käsitööd. See võiks olla mugavam. Näiteks Exceli põhine.
- Programmide aruandlus on tehtud mugavaks. Exceli põhine ja seeläbi arusaadav, mugav ja mõistlik.
- Saab küsida nõu. Saab kohe tagasisidet. Kiire nõustamine.

4. Koostöö kvaliteet:

- Koolitused on väga professionaalsed ja asjalikud.
- Hindan koolitusi väga kõrgelt- väga head ja tasemel lektoritega.
- Olen väga rahul. Kui võrrelda algusaastatega, olen käinud ühel ja samal koolitusel näit. 2006 ja nüüd ja loengupidaja oli sama. Minu meelest on veelgi huvitavam. Kvaliteet tõuseb.
- Mõned koolitajad on ka väga noored kuid nad on juba väga kõrgel tasemel.

5. Info liikumine:

- On olnud piisavalt infot ja juhendamist.
- On olemas hea ülevaade inimeste ja kontaktide kohta. Ka Googlist inimesi otsides tuleb tihti ette link Rahvakultuuri Keskuse lehele.
- Ebapiisav info on olnud kohati toetusprogrammide avamise kohta. Kodulehele ilmselt pannakse ülesse kuid hea oleks täiendav teavitus oma kontaktidele. Kui avamise või info saabumise aeg on ebaselge, ei saa oodata et inimesed käivad tihedalt ise seda otsimas. Samas- selles osas on positiivseid arenguid näha. Seega hoida seda kurssi ja mõelda läbi „partnerite vaate“ ja ootuste.

6. Juhtimine ja toimimine:

- Kohati on ebaselge kes teeb otsuseid. Nõukogu otsuseid vaadatakse Keskuse juhi poolt üle. Kui see nii peabki olema, siis peaks selles osas olema ka selge kommunikatsioon. Rollid seega ebaselged- kellel ja mis vastutus.
- RV keskus tundub olevat hea tööandja. Töötajad on motiveeritud ja neile antakse vabad käed oma kohalikus maakonnas keskenduda vajalikule. Alati nad ka aitavad. Kunagi ei öelda, et „see ei ole minu töö“. Alati püütakse haakuda ja aidata.
- Seoses kolimisega on rahulolematust. Samas tuleb kohanduda. Isiklikult arvan, et otsus viia RV keskus Viljandisse on hea otsus.
- Neil on tööol vajalikud inimesed- neil on kõik asjalikud inimesed. Kuid ressursid on siiski piiratud ja tööd palju.
- Hea, et kohapeal saab toitlustust. Parkimine on seal väga hea. Paljudes kohtades seda ei ole.
- Turvaline on minna ja olla. Inimesed on väga positiivsed. Vahetu. Ei ole külmad ametnikud.

- Rahvakultuuri Keskuse puhul on kõik aursaadav ja lihtne. Nendega seostub sõna „kodune“. See kuidas nad oma töösse suhtuvad ei ole „ametniku töö“. Nad oskavad teha maja ja töö hubaseks, koduseks ja mõnusaks.

7. Rahvakultuuri Keskuse roll:

- Nad on võimaluste loojad.
- Rahvakultuuri Keskus on oluline ja kõikehõlmav organisatsioon Rahvakultuuri edendajana.
- RV kultuuri mõiste väga lai. Kohati tundub, et Rahvakultuuri tegevuste amplituuda ületab isegi seda, mida me mõistame rahvakultuuri mõiste all.
- Igal pool kus vaja on, on nad esindatud. Nad on pildil.
- Nende tähtsus eesti kultuurimaastikul on oluline.
- Toetusprogrammide „grupp“ on väga hästi enda tööga hakkama saanud. Nad on programme hästi vedanud.
- Oluline on, et keskus teeks kõrgemate organisatsioonidega tihedat koostööd, et toetused ei väheneks ning jätkuvalt programmid oleksid olemas ja toimiksid.
- Nad on rahvakultuuri suunanäitajad ja hoidjad. Katavad kogu rahvakultuuri valdkonda, mis on tegelikult väga lai.
- Rahvakultuuri Keskus on osanud end teha nähtavaks ja kuuldavaks.

8. Mõtteid Rahvakultuuri Keskuse edasiseks arenguks:

- Oleks võimalik arendada „Loomemajanduse“ alast teadlikkust. Näiteks koolitused. Oluline on inimeste nõustamine ja teadlikkuse kasv- mis on üldse Loomemajandus. Tundub nagu vägisi ettevõtjaks tegemine kuid mõningane „majanduslik“ mõtlemine ei tee paha. Mõelda, kuidas aidata käsitöölistel ja ilusate asjade tegijal majanduslikult hakkama saada. Mis võiksid olla vastavad mudelid?
- Loomesinimesed peaksid saama tegeleda loominguga- ehk on vaja neile luua „toetusmeeskond“, kes ajab korda administratiivpoole: taotleb rahasid, täidab taotlusi, esitab arveid jne.
- Eestis luuaks praegu rahvariiete nõustamispunkte. Kui see käivitub on seal nõustajad, kes on Keskusest välja kasvanud. Oluline on, et neid järjepidevalt kasvatada ja õpetada. Oluline on, et antud nõustajad ei jääks üksi.
- Võiksid võtta endale rolli viia infot vajalike inimesteni erinevate rühmituste kvaliteedi osas. Eestis on palju liikumisi, mis tegelevad rahvakultuuriga. Mõned „harrastuslikud“, mõned professionaalsemad. Teatud teiste organisatsioonide toetusprogrammidesse kandideerimisel on keeruline konkureerida kuivõrd on paljusid, kes soovivad toetust ja osad instantsid ei ole teadlikud ja ei tee vahet raha taotleja mõjust ja professionaalsusest.
- Aidata kaasa mõelda erinevate rahastusprotsesside sisu osas – eeldab ilmselt suhteid ja lobitöö võimekust „kõrgemate instantsidega“. Näiteks, mille jaoks saaks taotleda toetust, praegu näiteks ei saa õppematerjalide/vahendite jaoks taotleda raha.
- Maakondlikult on tegelikult vajadus koolitada inimesi, kes saadaksid inimesi viimsele teekonnale:
 - Rahvakultuuri keskus võiks kaaluda võimalust koolitada maakondlike kultuurimajasid ja inimesi selleks, et oleks võimekus läbi viia ilmalikku matuseteenistust.
 - Järjest rohkem on selle järgi vajadus. Rahvamajad on saanud kohaks, kus soovitakse ärasaatmist läbi viia.
 - Puudub arusaam ja oskus nii tundliku ja delikaatse ürituse läbiviimiseks.
 - Puudub ilmalik „ära saatja“, kes oleks „koolitatud“ ja oskaks omakestelt küsida õigeid küsimusi kõne ettevalmistamiseks ning tseremooniast sujuvalt ja hoolivalt läbi viia.

11. Lisa 2: Valdkonna põhinäitajad

Eesti Statistikaameti andmetel⁵:

- harrastab rahvakultuuriga seotud tegevusi Eestis 2017. aasta seisuga 88 342 inimest. Viimastel aastatel on näitaja tase püsinud samal tasemel. Oluline tõus toimus vahemikus 2008-2018, mil näitaja tõusis üle 10 000 inimese võrra. Seejuures on oluline, et kuigi suurimat mõju avaldas koorimuusika (sh kõige suurema tõenäolise mõjutajana laulupeoliikumine), oli tõus erinevate valdkondade lõikes küllalt ühtlane ning ei ole seotud mõne konkreetse tegevusala näitajate äkilise kasvuga.
- kokku tegutseb Eestis 4946 harrastuskollektiivi ja 4908 juhendajat. Kollektiivide arv on stabiilselt kasvanud ning on alates 2008. aastast suurenenud enam kui 1000 võrra. Enim kollektiive on rahvatantsu (1505) ja koorimuusika (1439) valdkondades.
- suurimad valdkonnad harrastajate arvu lõikes on koorimuusika (40 171 inimest) ja rahvatants (22 997 inimest). Suuruselt kolmas valdkond harrastusteatrid on juba oluliselt väiksema harrastajate arvuga (6161 inimest).
- suurima osa rahvakultuuri harrastajatest moodustavad 2017. aasta seisuga lapsed (40 307 inimest). Järgnesid täiskasvanud (24 042 inimest) ja noored (13 695 inimest). Lõviosa harrastajatest on eestlased (83 640 inimest).
- naiste osakaal on harrastajate hulgas märkimisväärselt kõrge (61 722 inimest). Peaaegu võrdsel määral on mehi ja naisi osalemas puhkpilli- ja rahvamuusikaga seotud tegevustes. Teistes valdkondades on naiste osalus tunduvalt kõrgem kui meeste oma.

⁵ <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=KU61>

13. Lisa 3: Täiendused raportile tagasisidestamise kohtumise järgselt

- Rahvakultuuri Keskuse eelistatud nimelühendi kuju on RK (raportis kasutati varianti RKK).
- Raporti koostamise perioodil oli uuendamisel RK põhimäärus. Kuigi raportis oli viide, et täiendkoolituse korraldamine lisati RK põhiülesannete hulka viimase redaktsiooni käigus, on see ülesanne kirjas juba ka varasemalt kehtinud redaktsioonides. Küll aga on tegemist ülesandega, mida riik sihtotstarbeliselt ei rahasta (tegevust korraldatakse omavahendite arvel), selline olukord vajab endiselt lahendust.
- Põhimääruse kavandis tehti ettepanek nimetada asutus Eesti Rahvakultuuri Keskuseks ning sellekohane viide on ka raporti tekstis. Tänapäevaks on otsustatud, et asutuse nimeks jääb Rahvakultuuri Keskus.
- Lisaks Eesti Kooriühingule, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsile, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidule, Eesti Harrastusteatri Liidule, Eesti Folkloorinõukogule ja Eesti Kultuuriseltside Ühendusele kuulub üleriigiliste keskseltside hulka ka Eesti Rahvamajade Ühing. Viimane jäi raportis mainimata, kuna seda pole nimetatud RK kodulehel oleva keskseltside loetelus 1. Keskseltside toetamine toimub alates 2017. aastast RK kaudu.
- Raporti koostamise ajal toimus ka RK arengukava uuendamine ning tänapäevaks on seal kirjas olevat visiooni sõnastust täiendatud.
- Rahvarõivaste valmistamise kooli täpne osalemistasu on 740 eurot (raportis 800 eurot). Sarja „Eestlaste mõtteilm“ raames toimunud loengute osalemistasu on 15 eurot.
- Eesti vaimse kultuuripärandi nimistu sissekannete koostamise ja uuendamise toetus 2017-2019 eelarve on 3000 eurot.
- RK koosseisus on kokku 30,5 ametikohta (sh 15 maakondades töötavat rahvakultuurispetsialisti).
- Ruumide rentimisega seotud tegevuste juures tuleb arvestada RK kui riigiasutuse finantsreeglitega (seos omatuluga on erinev kui näiteks sihtasutustel). Samas on ruumide kasutamise efektiivsemaks muutmine endiselt päevakorral.